

Iets over de Kloosterstraat en de verklaring van Symon Pietersz uit 1578.

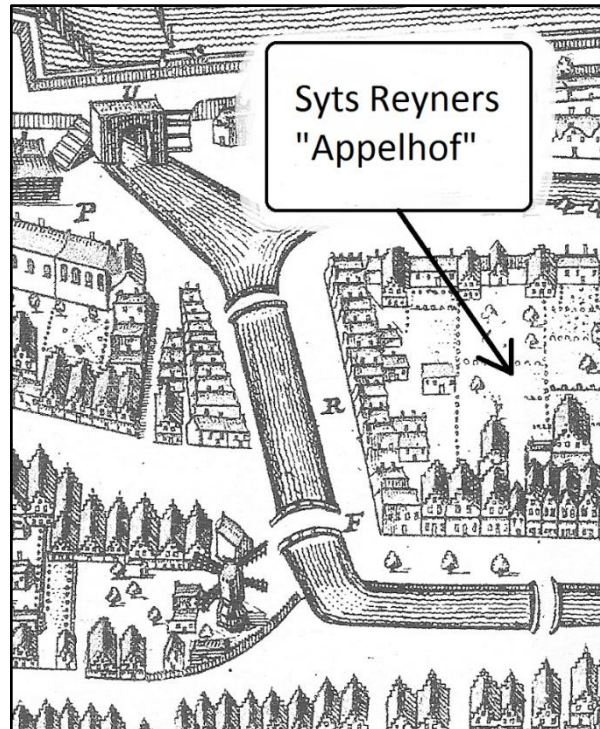
Studiegroep Oud Staveren, Rob Boom

Bestuderen we de zogenoemde vogelvluchtkaat van Staveren uit 1664 die in de historische *Beschrijvinge van de Heerlyckheydt van Frieslandt* van Christiaan en zijn zoon Bernardus Schotanus (oftewel de Schotanusatlas) is opgenomen, dan zien we links een lijstje met namen van belangrijke gebouwen, bruggen en straatnamen.

We lezen onder letter R "**Kloosterstraat**" en zien dat deze straat vroeger langs de zijtak van de Delft ongeveer ter hoogte van het pad naar Voorstraat nummer 1 heeft gelegen. Dit was in de vorige eeuw weiland waarop de kleuterschool gebouwd werd. Later is hier een woonhuis van gemaakt. In de 17^e eeuw heette dit water het "Diept".

Aan de schoorstenen zijn wel 12 tot 14 huizen te herkennen langs een straat en een kade. Je kunt het je tegenwoordig amper voorstellen!

In de 18^e eeuw was de naam Kloosterstraat niet meer in gebruik en werd dit de Schuinstraat genoemd. De naam zal zo zijn bedacht omdat de straat schuin ten opzichte van de Delft lag, of omdat hij wat schuin afliep in de richting van de huidige Schans. Na de Franse tijd was hier overigens van bebouwing weinig of niets meer over.

Fragment kaart van B. Schotanus met de Kloosterstraat bij "R"

Relatie met St. Odulphus?

De vraag kan nu gesteld worden, wat had dit straatje met het Klooster te maken?

De geschiedenis van het oude Odulphusklooster kent iedereen wel die in en rond Staveren woont.

Het is in de Middeleeuwen door de zee verwoest en moest daarom op een gegeven moment door de abt en zijn monniken worden verlaten. Men bouwde in de 14^e eeuw een nieuw klooster in het zuiden van de stad, in de "Voorstad", nabij het huidige Hooglandgemaal. Later werd dit complex door oorlogsgeweld verwoest, zodat men begin 15^e eeuw uitweek naar andere bezittingen in Rijs en Hemelum.

Daarmee waren niet alle kloosterlingen uit Staveren verdwenen want op 8 februari 1587 verklaart burgemeester en volmacht Symon Pietersz in een brief aan de Staten van Friesland "hoe dat sedert tijden binnen der selfde steele heeft gestanden opt Noordt Eijnde een bagijnen Cloester, welks verbrandt, zijnde metter woon getogen nae Tzummarum". Hij verzoekt de Staten om de huurinkomsten van het land van dit klooster toe te wijzen aan de stad voor het onderhoud van de kerk. De verklaring is achter dit verhaal opgenomen.

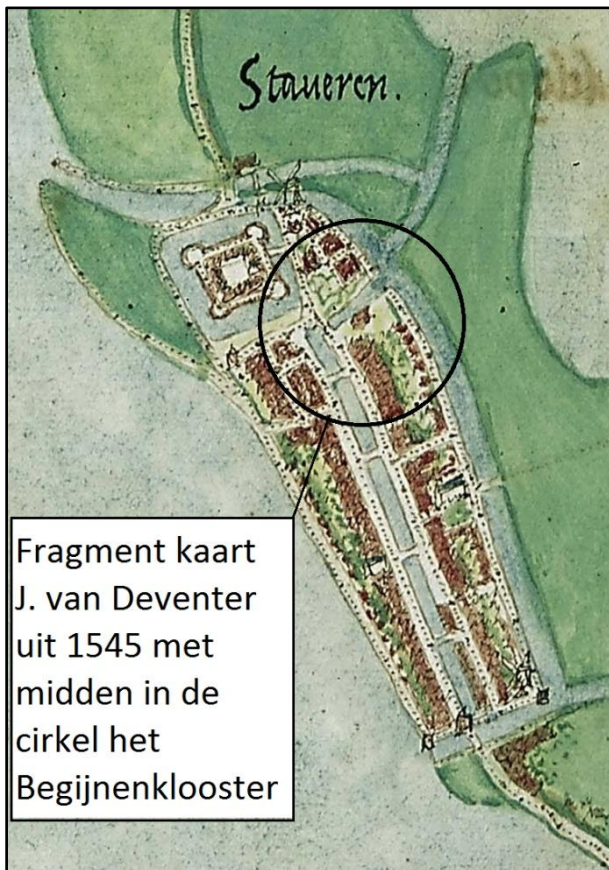
Het bewuste klooster was in 1549 door een begijn uit Gelderland in brand gestoken, als reactie op de strenge tucht die er zou heersen. Dit klooster was erg verarmd, maar "schoon van aanleg en voorzien met een fraaie kerk en lommerrijk geboomte". De begijnen moesten daarom zelf de kost verdienen. Volgens latere bronnen zou dit het "Maria Magdalenaklooster" zijn uit 1471 en men schreef dat het klooster "weinig sporen in de geschiedenis heeft nagelaten".

Bieden de oudste procamatieboeken uitkomst?

Nu geven de oudst nog bewaarde eigendomsovergangen (de proclamatieboeken) uit de eerste helft van de 17^e eeuw, samen met andere bronnen ons misschien nog wat aanknopingspunten.

In twee aktes uit 1622 en 1629 lezen we over de aanwezigheid van huizen op het gedemolieerde (=gesloopte) klooster in het Noordooster Kwartier van de Stad.

In een akte uit 1635 en twee uit 1643 lezen we dat in het Noordooster Kwartier huizen aan de Cloosterstraat worden verkocht. De huizen op het gedemolieerde klooster die in 1622 en 1629 worden genoemd liggen hier tussen.

Fragment kaart J. van Deventer uit 1545 met midden in de cirkel het Begijnenklooster

Vergroting van de cirkel met het Begijnenklooster

Door deze aktes met andere gegevens van aangrenzende burens te vergelijken zijn we in staat een soort reconstructie te maken van de bewoners en eigenaren van de Kloosterstraat uit de eerste helft van de 17^e eeuw. We komen inderdaad uit op een 12-tal kavels, aan de voorkant grenzend aan het "Diept" en aan de achterkant aan het appelhof van ene Syts Reijners.

Deze verkaveling blijft overigens tot begin 1800 bestaan en is van de eerste kadastrale kaart van 1832 nog te herleiden.

Met deze reconstructie hebben we de sporen van het in 1549 door brand verwoeste Begijnenklooster ongeveer kunnen localiseren.

Kijken we naar het Schotanuskaartje uit 1664 dan zien we inderdaad achter het rijtje huizen een soort tuin met bomen.

Ontknoping

De speurtocht naar de locatie van het Begijnenklooster wordt naar onze mening bevestigd door één van de oudste plattegronden van Staveren, namelijk die van Jacob van Deventer uit 1545.

Deze plattegrond werd slechts vier jaar voor de brandstichting van de Gelderse begijn getekend en hoewel dit kaartje minder gedetailleerd is dan die van Schotanus zien we inderdaad op de bewuste plek aan het water een groot bouwwerk met daaromheen een open ruimte.

Opgemerkt moet worden dat de twee getoonde kaartfragmenten vanuit een verschillend perspectief ten opzichte van elkaar zijn getekend.

Men sprak dus in het begin van de 17^e eeuw nog van het "gedemolieerde" klooster en misschien waren er toen zelfs nog restanten zichtbaar. Mogelijk is zelfs het appelhof van Syts Reijners wel een restant van het "lommerrijk geboomte" van de kloostertuin.

Hierna de scan van de verklaring van het stadsbestuur uit 1587 uit het Oud Archief van Staveren.
